

BY
The Lords Justices and Council
 OF
IRELAND,
PROCLAMATION.

Grafton,

HEREAS in pursuance of an Act of Parliament lately passed in this Kingdom, intituled, **An Act for the better Suppressing Robberies, Burglaries, and other heinous Crimes.** The Grand-Jury at a General Assizes and General Goal Delivery Held at the Kings-Old-Castle near Cork for the County of Cork, the Twenty Fourth Day of March, One thousand seven hundred and Fifteen, did present John Gany late of Skibreen in the County of Cork, Yeoman, Daniel Cullane, late of the Parish of Lislee, Daniel Carby, late Popish Priest of the County of Cork, Yeoman, John Sullivan of Gurtinasrigg in the same County, John Barry, Garret Barry, John Shea, Daniel Connel, James F. d. d. present Robert Roe Richardson of Gortkreeghan, in the Parish of Desertcreagh of Dunganon and County of Tyrone aforesaid, to be a Tory, Robber at Arms and out upon his keeping. And the Grand-Jury at a General

AN CHOMHAIRLE UM AN gCARTLANN NÁISIÚNTA
 AN 14Ú TUARASCÁIL BHLIANTÚIL, 2005

Received Name.	Orthography.	Authority.	Situations.	Descriptive Remarks.
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Sh. Rev. Robt. Wade	In the T. E. of Curaghcreevylane	A good house with a small
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Sh. W. Davitt Esq.	about 2 1/2 chains S.W. of the	of Curaghcreevylane
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Mr. Daniel Dougan	junction of Curaghcreevylane	the residence of Mr. Davitt
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Sh. W. Davitt Esq.	near Red Kill, & Leadies	is on the River Bandon
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Sh. W. Davitt Esq.	in the River Bandon	from a man named Warrinbrook
Warrinbrook House	Warrinbrook House	Sh. W. Davitt Esq.		formerly lived in it

CLÚDACH:

Forógra uimh. 58

Tá na daoine ainmnithe curtha i láthair mar Thóraithe, Robálaithe agus Rapairí ag Ard-Ghiúiréithe Chontaetha Chorcaí, Thír Eoghain agus Chill Chainnigh. Mura ngéilleann siad le cur ar a dtrial ciontófar in Ardtréas iad agus fulaingeoídh siad dá réir.
5 Bealtaine 1716

Suirbhéireacht Ordanáis – OS
88 Corcaigh 1-49

Sleachta as Leabhair na nAinmneacha do Chontae Chorcaí.
1838-1842

LEATHANACH 1:

Forógra uimh. 38

Tá longa ó Hamburg agus ó áiteanna eile taobh thiar den Chaolas idir an Danmhairg agus an tSualainn le scaoileadh saor ón gcoraintín a forchuireadh i gcalaí na hÉireann i 1711 chun leathadh na plá ón mBaltach agus ó iarthuaisceart na Gearmáine a chosc.
11 Iúil 1712

LEATHANAIGH 2-3:

An Óige – 2005/58

Grianghraf de Bhrú Achadh Bheannach, Contae Chill Mhantáin.
circa 1964

Lámhleabhar Clúdach, agus leathanaigh 86 – 87, ag taispeáint brúnna ag Mellifont agus Ó Méith, Contae Lú.
1943–1944

Grianghraf de thriúr dreapadóirí ar an Mangarta, Contae Chiarraí.
circa 1966

BY THE
Lords Justices and Council of *Ireland*,
A
PROCLAMATION.

Con Phipps Canc. Fo. Tuam.

HEREAS His Grace the Lord Lieutenant and Council of this Kingdom, by their Order in Council, bearing Date the Third Day of *October* last, Reciting, that several places in the *Baltick-Sea*, and other places near *Altena Gluckstadt*, the little *East Hamburg* on the *Elb*, *Bremen* on the *Wefer* and *Emden* on the *Eems*, had been for some time past and then were Infected with the Plague, did out of their Care of the Lives and Health of Her Majesties Subjects of this Kingdom, and to prevent the Infection that might happen by Ships coming into any of the Ports thereof, from any of the said Places, direct and require,

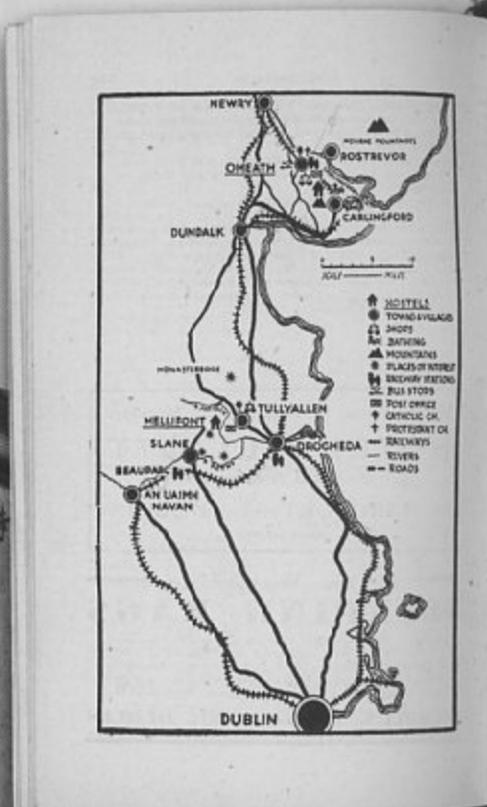
That all Ships and Persons coming in the same from the *Baltick-Sea* or any the places aforesaid, should Perform their Quarentine in such manner and in such places as in and by the said Order they were directed. And to the intent that no Person whatsoever might pretend Ignorance of the said Order, did by their Proclamation bearing Date the sixth Day of the same Month of *October* last give Notice of the said Order, and required all Persons to yield Obedience to the same.

We the Lords Justices and Council in Obedience to Her Majesties Commands do by this our Proclamation Order publish and declare That the Quarentine ordered and appointed by the before mentioned Proclamation, be and is hereby taken off from all Ships and Persons that now are or shall hereafter come from *Hamborough*, or any other place without the Sound, whereof the Commissioners of Her Majesty's Revenue and all Officers of the Customs, and all other Her Majesty's Officers and Subjects concerned, are required to take Notice and to take effectuall Care, That this our Proclamation be put in due Execution.

Given at the *Council-Chamber* in *Dublin*, the 11th Day of *July*, 1712.

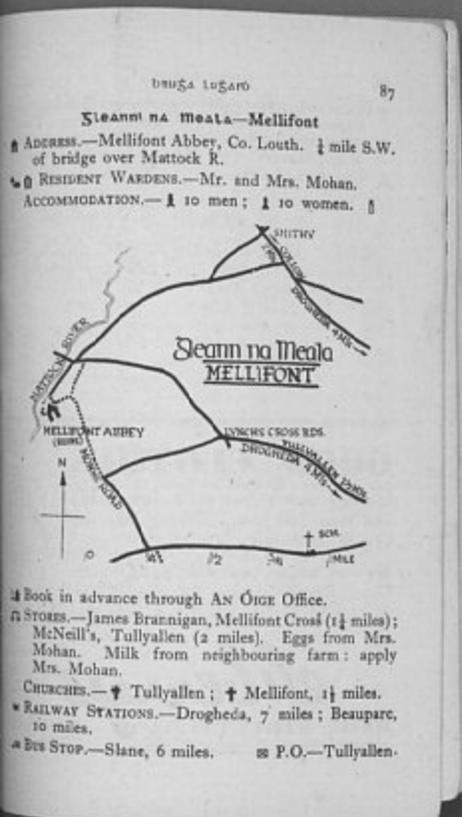
Abercorn, W. Meath, W. Kildare, Cha. Feilding, P. Savage, Richard Cox, Rob. Doyne, Rob. Rochfort, Cha. Dering, Donat. Brien, Wm. Steuart, Sam. Dopping.

God Save the Queen.

ADD
of
R
ACC

Book
Sto
Mo
Mo
Ms
CHU
RAIL
to
Bus

An 14ú Tuarascáil Bhliantúil de chuid na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta, 2005
© Rialtas na hÉireann

ISSN: 0791-4601
Prn. A7/1283

Á cur faoi bhráid an Aire Ealaíon, Spóirt agus Turasoíreachta agus á cur os comhair gach Tí de chuid an Oireachtais sa bhliain 2007 de réir Alt 21 den Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986.

Foilsithe ag:
An Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta, 2007

Cóipeanna ar fáil ó:
An Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta, f/ch An Chartlann Náisiúnta, Sráid an Easpailg, Baile Átha Cliath 8, Éire
Teil: +353 1 407 2300
LoCall: 1890 252 424
Faics: +353 1 407 2333
Riomhphost: mail@nationalarchives.ie

Tá téacs na tuarascála seo ar fáil freisin ar láithreán gréasáin na Cartlainne Náisiúnta:
<http://www.nationalarchives.ie>

Deartha ag:
Ger Garland

Clóite ag:
Brunswick Press

Tá na cairteanna a atáirgtear sa tuarascáil seo á gcoinneáil sa Chartlann Náisiúnta agus rinneadh iad a aistriú chuig an gCartlann Náisiúnta nó rinneadh iad a chaomhnú, a mhicreascannánú nó a dhigitiú sa bhliain 2005.

CLÁR

Réamhrá	4
Cruinniú Foirmiúla ag an gComhairle	7
Foirgneamh Nua don Chartlann Náisiúnta	7
Athbhreithniú ar an Reachtaíocht Cartlainne	7
Bainistiú Taifead	8
Taifid Rialtas Áitiúil	8
Taifid Choimisiún Talún na hÉireann	8
Taifid a Choinnítear in Oifigí Aturnaetha	8
Comhairle Taifead na hAlban	10
Próifíl na Cartlainne Náisiúnta i measc an Phobail	10
Cuairt na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta ar Chorcaigh	10
Aguisín I:	
Comhaltaí na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta, 2005	13
Aguisín II:	
An tAcht um Chartlann Náisiúnta (1986): Aighneacht de chuid na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta	14
Aguisín III:	
An Fo-Choiste Cartlainne Rialtais Áitiúil: Aighneacht maidir le hathruithe a theastaíonn a dhéanamh leis an reachtaíocht reatha maidir le Cartlanna Rialtas Áitiúil	16
INNÉACS	18

LEATHANACH 4:

Roinn an Taoisigh –
2005/151/369

Teachtaireacht comhbhróin ó
Indira Gandhi, Príomh-Aire
Phoblacht na hIndia, ar bhás
Éamon De Valera.
29 Lúnasa 1975

LEATHANACH 5:

Roinn an Taoisigh –
2005/151/369

Teachtaireacht comhbhróin ó
Harold Wilson, Príomh-Aire na
Ríochta Aontaithe, ar bhás
Éamon De Valera.
29 Lúnasa 1975

RÉAMHRÁ

Bunaíodh an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta i mí Eanáir na bliana 1987 faoin Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986. Is é príomhfheidhm na Comhairle comhairle a chur ar an Aire, agus é nó í ag feidhmiú a chumhachtaí nó a cumhachtaí faoi Acht na bliana 1986, i dtaobh gach ní a bhaineann le cairteanna laistigh de scóip an Achta agus lena n-úsáid ag an bpobal. Baineann príomhfhreagracht na Cartlainne Náisiúnta le taifid Ranna Rialtais.

Tá comhaltaí na Comhairle liostaithe in Aguisín I. Tá de cheangal ar an gComhairle um an gCartlann Náisiúnta, faoi Alt 21 den Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986 a Tuarascáil a chur faoi bhráid an Aire sula gcuirfead an Tuarascáil os comhair dhá Theach an Oireachtais. Cheap an tAire Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta an Chomhairle reatha um an gCartlann Náisiúnta an 21 Samhain 2002.

Message from Shrimati Indira Gandhi,
Prime Minister of the Republic of India to
His Excellency Mr. Liam Cosgrave, Taoiseach.

QUOTE:

" I am deeply grieved to learn of the passing away of Eamon de Valera, the great Irish Statesman and Patriot. He led his country to freedom and nurtured the fledgling Republic for many decades during his long and dedicated service to Ireland. During our own freedom struggle, we drew inspiration from de Valera. My father regarded him as a friend and it was a privilege to receive him in India. We held him in great respect and admiration. I send my condolences to the bereaved family. We share their sorrow and that of the Irish People on this sad occasion.

Indira Gandhi."

UNQUOTE.

MESSAGE FROM THE PRIME MINISTER
TO THE TAOISEACH

On behalf of Her Majesty's
Government I offer our condolences
on the death of Mr de Valera. We
recognise and respect his life-long
devotion to his country. I send
our sympathy to his family and to
Irishmen all over the world who are
mourning his death.

Harold Wilson

29 August 1975

6

AP
Ea
In
at
O'
Th
3

CRUINNIÚ FOIRMIÚLA AG AN gCOMHAIRLE

Bhí deich gcruinniú foirmiúla ag an gComhairle i mbliain féilire 2005:

31 Eanáir: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

7 Márta: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

25 Aibreán: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

6 Bealtaine: Bhí cruinniú ag an gComhairle i gcomhar le Comhairle Taifead na hAlban in Óstán an Westbury, Baile Átha Cliath

20 Meitheamh: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

18 Iúil: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

5 Meán Fómhair: Bhí cruinniú ag an gComhairle ag an gCartlann Náisiúnta

24 Deireadh Fómhair: Bhí cruinniú ag an gComhairle in Oifigí Chomhairle Cathrach Chorcaí

21 Samhain: Bhí cruinniú ag an gComhairle in Óstán an Westbury, Baile Átha Cliath

5 Nollaig: Bhí cruinniú ag an gComhairle in Óstán an Westbury, Baile Átha Cliath

AR CLÉ:

Eastát Pembroke – 1101/8/54
Ingearchlóg atá don Oifig Poist
atá beartaithe do Cornelius
O'Sullivan ag Faiche Dhumhach
Thrá, Baile Átha Cliath.
3 Iúil 1900

FOIRGNEAMH NUA DON CHARTLANN NÁISIÚNTA

Thug Ard-Rúnaí na Roinne Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta tuairisc don Chomhairle ag a cruinniú an 31 Eanáir 2005. Luaigh sé go ndearnadh an cinneadh dul i mbun atógála ar láithreán Shráid an Easpaig agus go gcaithfí an tionscadal a mhaoiniú trí Chomhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí.

Chuir an tArd-Rúnaí i láthair na Comhairle freisin go bhféadfaí an Chartlann Mhíleata a thabhairt le chéile ar aon láithreán faoi bhainistíocht na Cartlainne Náisiúnta. Bheadh sé riachtanach go mbeadh comhaontú ann maidir leis an seasamh a bheadh ag stóráil den láthair agus leis an áit a ndéanfaí an stóráil den láthair.

Thug an tArd-Rúnaí aghaidh ar ábháir imní chomhaltaí na Comhairle maidir leis an bpróiseas a bhaineann le Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí agus léirigh sé nach mbeadh aon fhadhb ann agus nach mbeadh mórán riosca ag baint leis an bpróiseas. Is dócha go rachfaí i mbun an phróisis ar bhonn tógála agus ioncam cíosa ráthaithe.

D'fhreastail an tArd-Rúnaí ar chruinniú na Comhairle a tionóladh an 5 Meán Fómhair chun togra a chur i láthair maidir leis an gCartlann Náisiúnta a athlonnú in áitreabh i gCearnóg Parnell, Baile Átha Cliath. Thug sé le fios gur chuir Oifig na nOibreacha Poiblí an rogha maidir le Cearnóg Parnell síos le déanaí mar thionscnamh nuálaíoch, trína gcuirfí cóiríocht den chéad scoth ar fáil don Chartlann Náisiúnta agus go gcuirfí ar chumas na Cartlainne Náisiúnta feidhmiú agus nach gcuirfí isteach ar an bhfeidhmiú sin ar Shráid an Easpaig, fad is a bheadh an t-áitreabh nua á thógáil. Tá sé theach Seoirseacha i gCearnóg Parnell, a bhíodh mar áitreabh Choláiste Mhuire ach atá faoi úinéireacht Stáit anois. D'fhéadfaí stóras a chur ar fáil don Chartlann Náisiúnta i bhfoirgneamh sé stór atá le tógáil ar chúl na dtithe. Bheadh tuarascáil mhionsonraithe maidir leis an láithreán á hullmhú ag Oifig na nOibreacha Poiblí ina mbeadh imscrúdú maidir lena bhféadfaí trí urlár breise a thógáil faoi thalamh mar stóras.

ATHBHREITHNIÚ AR AN REACHTAÍOCHT CARTLAINNE

Thángthas ar chomhaontú i gcéad chruinniú na Comhairle sa bhliain 2005 go ndéileálfai go cuimsitheach leis an tsaincheist maidir le reachtaíocht cartlainne agus go dtabharfaí tús áite don tsaincheist sin. Bhunaigh an Chomhairle fo-choiste Cartlainne Rialtais Áitiúil, fo-choiste an Achta um Chartlann Náisiúnta, 1986 agus fo-choiste maidir le Cóipcheart, Saoráil Faisnéise agus Cosaint Sonraí, a bhfuil na téarmaí tagartha seo a leanas acu – An reachtaíocht atá ann a athbhreithniú, na leasuithe cuí a bhreithniú agus moltaí a dhéanamh leis an gComhairle. Tá an tuarascáil maidir leis an Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986 in Aguisín II; tá an tuarascáil maidir le Cartlanna Rialtas Áitiúil in Aguisín III.

Foilsíodh páipéir, a cuireadh i láthair sheimineár aon lae maidir le reachtaíocht cartlainne a athchóiriú a tionóladh sa Choláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath i mí Dheireadh Fómhair 2004, in eagrán Gheimhreadh 2004-2005 de *Irish Archives*, iris Chumann Cartlainneáíochta Éireann.

Thug Ard-Rúnaí na Roinne Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta tuairisc don Chomhairle ag a cruinniú an 31 Eanáir 2005 go raibh Achtanna 1986 agus 1994/2001 le breithmheas arís agus go rabhthas fós i mbun an athbhreithnithe. Léirigh Cathaoirleach na Comhairle imní faoi sheasamh na Cartlainne Náisiúnta i ndáil leis an Rialtas agus thug sé le fios nach raibh sé féin ná an Chomhairle i bhfábhhar stádas leathstáit. Dúirt an tArd-Rúnaí, ag eascairt as an Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997 a achtaíodh le déanaí, nach raibh sé beartaithe comhlacht leathstáit a dhéanamh den Chartlann Náisiúnta.

BAINISTIÚ TAIFEAD

Ag an gcruinniú a tionóladh an 31 Eanáir, chuir comhaltaí de chuid na Comhairle a n-ímní in iúl don Ard-Rúnaí faoi chaighdeán agus taifid á gcoinneáil agus á gcomhadú laistigh de Ranna Rialtais. D'aontaigh an tArd-Rúnaí leis an gComhairle go raibh fadhb mar sin ann agus dúirt sé go gcuirfeadh sé ímní na Comhairle in iúl don Aire Airgeadais

Thug an Chomhairle na tuairimí a léirigh an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí ag tús na bliana 2005, maidir le cairteanna na Roinne Dlí agus Cirt a scaoileadh agus maidir le grúpa comhairleach um chairteanna a bhunú, ar aird. Chuir an Chomhairle i bhfios gurb í an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta an comhlacht comhairleach reachtúil maidir le cairteanna agus nár chóir go ligfí do líon na ngrúpaí, mar an ceann a moladh don Roinn Dlí agus Cirt, dul i méid.

TAIFID RIALTAS ÁITIÚIL

De bhun an róil chomharlaigh a leagtar amach san Acht Rialtais Áitiúil, 2001, níor lagaigh ímní na Comhairle maidir leis an easpa seirbhísí cartlannaí atá laistigh de roinnt údarás áitiúil. Seoladh litir eile maidir leis an ímní sin chuig an Aire Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil.

TAIFID CHOIMISIÚN TALÚN NA HÉIREANN

Tugadh an deacracht a bhaineann le rochtain a fháil ar thaifid Choimisiún Talún na hÉireann ar aird na Comhairle. Bhí comhfhreagras ann idir an Cathaoirleach agus an tAire Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta, a scríobh chuig an Aire ábhartha, an tAire Talmhaíochta agus Bia. Léirigh an tAire Talmhaíochta agus Bia, mar fhreagra, go raibh roinnt taifead de chuid Choimisiún Talún na hÉireann, mar Orduithe Cóir-Chíosa, aitheanta sa Roinn Talmhaíochta agus Bia, a d'fhéadfaí a chur faoi chúram na Cartlainne Náisiúnta; ach de bhrí go mbíonn taifid Choimisiún Talún na hÉireann in úsáid go rialta ag daoine aonair agus aturnaetha, féachtar orthu mar ghnáthdhoiciméid oibre. Meastar sa Roinn freisin, nach bhféadfaidh rochtain ghinearálta a bheith ag an bpobal ar thaifid Choimisiún Talún na hÉireann mar go bhféadfadh sé sin cearta cosanta sonraí agus rúndacht ghinearálta maidir leis na taifid a shárú. Ceadaítear rochtain ar na taifid trí na hAchtanna um Shaoráil Faisnéise (faoi réir ag na gnáthshrianta).

TAIFID A CHOINNÍTEAR IN OIFIGÍ ATURNAETHA

Tar éis tionscnamh a ndeachaigh Cathaoirleach na Comhairle ina bhun chun aird na nAturnaetha ar fud na tíre a tharraingt maidir le chomh luachmhar is a d'fhéadfadh a sealúchais dlí a bheith maidir le taighde staire agus taighde áitiúil, dréachtaíodh agus comhaontaíodh Comhaontú i ndáil le doiciméid, arna ndréachtadh ag Oifigí Aturnaetha, a thaisceadh sa Chartlann Náisiúnta nó le Seirbhís Chartlainne de chuid Rialtais Áitiúil agus ba é an tAire Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta a bhí i mbun feidhme nuair a fógraíodh an Comhaontú in oifigí Dhlí-Chumann na hÉireann ag tús mhí Iúil. Beifear in ann cóip den chomhaontú a íoslódáil ó láithreán gréasáin Dhlí-Chumann na hÉireann.

AR DHEIS:

2004/66/6(4)

Litr ó [an Coirnéal] Charost, Ceannfort na Fraince ar Bhaile Chill Ala [Contae Mhaigh Eo] ag ceapadh an tSaoránaigh O'Donnel chuig oifig Cheannfort an Gharda Náisiúnta.

22 Fructidor i mBliain 6 de Phoblacht na Fraince [8 Meán Fómhair 1798]

Liberty

2004/66/6 (4)

Equality

In the Name of the French Republic

Army of Ireland

Town of Killalla

The Commandant of the Town of Killalla
in consideration of the civism and Military Talents
of Citizen O'Donnell inhabitant of Killalla appoints
him to fill the office of Commander of the National
guard.

9

All Officers Subalterns and Privates
shall obey him in every order he may issue
for the service of the French Republic

Killalla 22 Fructidor 6 Year
of the French Republic
The Commandant of the Killalla District
Charost

COMHAIRLE TAIFEAD NA hALBAN

Cuireadh clár le chéile, nuair a thug Comhairle Taifead na hAlban, faoi chinnireacht an Chathaoirigh, an tOllamh Hector McQueen, cuairt ar Bhaile Átha Cliath (Dé hAoine an 6 Bealtaine), inar chuir saíneolaithe maidir le riaradh, le taithí cartlainne agus le polasaí bhainistiú taifead i ndáil leis an Acht um Shaoráil Faisnéise, 1997 agus na nAchtanna um Chosaint Sonraí, 1988 agus 2003 páipéir i láthair agus inar pléadh tuairimí.

Tionóladh cruinniú idir Chomhairle Taifead na hAlban agus an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta i ndiaidh an tseimineáir. Bhí na nithe seo a leanas ar na saincheisteanna a tugadh ar aird: taifid na mBinsí Fiosrúcháin a chaomhnú go fadtéarmach; ról an chartlainne mar an coimeádaí neodrach; an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag an Acht um Shaoráil Faisnéise agus ag an riail 30 bliain ar an tsíl a gcruthaítear taifid.

Cuireadh an staid atá ann faoi láthair in Albain i láthair: tá an-ghá le reachtaíocht agus leis an dlí atá ann le 70 bliain a thabhairt cothrom le dáta; is léir, áfach, go bhfuil meon 'fan go bhfeicimid' ann faoi láthair mar gheall ar reachtaíocht Shaoráil Faisnéise a bheith tugtha isteach agus achtaithe.

Cuireadh struchtúr agus ról an dá Chomhairle i gcomparáid le chéile: tá buiséad ag an gComhairle um an gCartlann Náisiúnta agus is comhlacht comhairleach reachtúil de dhá chomhalta déag arna gceapadh ag an Aire í, níl aon bhuiséad ag Comhairle Taifead na hAlban, bíonn cruinniú ag an gComhairle faoi dhó sa bhliain agus is trí iarratas agus agallamh a dhéantar daoine a cheapadh ar an SRAC.

AR DHEIS:

Roinn an Taoisigh –
2005/151/664

Sliocht as bileog ar chlaonadh in aghaidh na gCaitliceach curtha amach ag an gCumann do Cheartas Dlíthiúil (faoi iamh le litir ón Athair Brian J. Brady, ón Athair Denis Faul agus ón Athair Raymond Murray).
Aibreán 1974

10

PRÓIFÍL NA CARTLAINNE NÁISIÚNTA I MEASC AN PHOBAIL

Thug an Chomhairle ar aird chomh maith is atá ag éirí leis an tSeirbhís Ghinealais go leanúnach, seirbhís ar cuireadh tús léi i mí Eanáir 2003. Leis an tseirbhís sin is féidir leis an bpobal comhairle agus cabhair a fháil ó ghinealaí gairmiúil maidir le taighde ginealais nó taighde stáidéar áitiúil. Is seirbhís phearsanta é seo atá ar fáil saor in aisce i rith na n-uaire oscailte céanna leis an Seomra Léitheoireachta.

D'fháiltigh an Chomhairle roimh sheoladh an Tionscadail do Thuairisceáin Dhaonáirimh 1901 agus 1911 a Dhigitiú i mí na Nollag 2005. Is comhthionscadal é sin idir an Chartlann Náisiúnta agus Leabharlann agus Cartlann Cheanada agus tacaíocht á fáil ó Leabharlann Náisiúnta na hÉireann agus ó Oifig Thairfid Phoiblí Thuaisceart Éireann agus tá maoiniú á fháil ón Roinn Ealaíon, Spóirt agus Turasoireachta.

Thug an Chomhairle ar aird gur tionóladh dhá Lá Oscailte sa Chartlann Náisiúnta. Bhí ceann ann Dé Sathairn an 12 Feabhra agus an ceann eile i mí Mheán Fómhair, le linn Mhí Feasachta Cartlainne, mar is gnáth. Cuidíonn na himeachtaí sin go mór le próifíl phoiblí na Cartlainne Náisiúnta agus feasacht an phobail ina leith.

CUAIRT NA COMHAIRLE UM AN gCARTLANN NÁISIÚNTA AR CHORCAIGH

Bhí Cathair Chorcaí mar Chathair Chultúrtha na hEorpa sa bhliain 2005, agus thug Comhairle Cathrach Chorcaí agus an Cartlainne Cathrach agus Contae cuireadh don Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta teacht go Corcaigh, Dé Luain an 24 Deireadh Fómhair. Rinne an Cartlainne Cathrach agus Contae cur i láthair maidir le staid na dtaifead faoi láthair agus maidir le foirgneamh nua don chartlann atá beagnach curtha i gcrích. Tá an foirgneamh, atá ar láithreán de chuid na Comhairle Cathrach ar shráid chónaitheach sa Linn Dubh, á mhaoiniú ag Comhairle Cathrach Chorcaí.

Chuir an tArd-Mhéara fáilte roimh an gComhairle sular réachtáladh an cruinniú.

San iarnóin, thug comhaltaí na Comhairle cuairt ar láithreán tógála na cartlainne cathrach agus contae a bhí beagnach tugtha chun críche.

Price 20p

ASSOCIATION FOR LEGAL JUSTICE,
25 Divis Street,
Belfast.

Anti-Catholic Bias in the Courts of Northern Ireland

A SAMPLE STUDY - APRIL 1974.

We still await the report of the Joint British-Irish Commission on Law Enforcement. The flood of inspired leaks about its contents continues unabated. It is said that the four British/N. Ireland members demanded extradition but eventually agreed to extra-territorial courts.

Observers of the legal scene in Northern Ireland will not be surprised that the Northern Ireland judges wanted extradition. They seem to take a particular delight in meting out the heaviest possible sentences to one group of extremists and letting the members of the other group off comparatively lightly.

They often betray their feelings in their courtroom remarks as well as in the sentences they impose. This emerged quite clearly from our analysis of cases decided by the Northern Ireland Courts during March 1974. Many of the judges in our Diplock (non-jury) Courts show a marked Anti-Catholic bias. Since it is Catholics who are most likely to seek refuge in the South, extradition would provide further opportunities for these judges to vent their spleen on members of the Catholic community.

The Association for Legal Justice presents below a further sample study. It concerns cases involving terrorist-type offences decided in the Northern Ireland Courts during April, 1974.

APRIL, 1974

	Catholics	Protestants	Total
Cases Decided	47	36	83
Acquittals/Charges withdrawn	6	5	11
Found Guilty - No Penalty	-	1	1
Fined	6	8	14
Suspended Sentences	3	3	6
Sent to Training School and Borstal	3	-	3
Sent to Prison	29	19	48
Average Prison Sentence	6.5	3.7	

A comparison with the March figure shows that the judges are consistent in their Anti-Catholic prejudice. In other words the March figures were not a freak statistic. If anything, a greater bias against Catholics emerges in the April figures especially under the two headings below:-

	MARCH		APRIL	
	Catholics	Protestants	Catholics	Protestants
Numbers sent to Prison and Borstal	70%	60%	67%	53%
Average length of prison sentence	6.1 years	3.7 years	6.5 years	3.7 years

CENSUS OF IRELAND, 1911

(Two Examples of the mode of filling up this Table are given on the other side.)

FORM A.

RETURN of the MEMBERS of this FAMILY and their VISITORS, BOARDERS, SERVANTS, &c., who slept or abode in this House on the 2nd day of April 1911.

Number.	NAME and SURNAME.		RELATION to Head of Family.	RELIGIOUS PROFESSION.	EDUCATION.	AGE.		SEX.	RANK, PROFESSION, OR OCCUPATION.	MARRIAGE.	
	Christian Name.	Surname.				Years on last Birth-day.	Months for Infancy under one Year.				
	<small>No Persons ABSENT on the night of Sunday, March 31st, to be entered here; EXCEPT those (not enumerated elsewhere) who may be out of Work or Travellers, &c., during that Night, and who RETURN HOME ON MONDAY, APRIL 1st.</small> <small>State whether "Head of Family," "Wife," "Son," "Daughter," or other relative; "Visitor," "Boarder," "Servant," &c.</small> <small>State here the particular Religion, or Religious Denomination, to which each person belongs. (Members of Protestant Denominations are requested not to describe themselves by the vague term "Protestant," but to enter the name of the Particular Church, Denomination, or Body, to which they belong.)</small> <small>State here whether he or she can "Read and Write," can "Read" only, or "Cannot Read."</small> <small>Write "M" for Males and "F" for Females.</small> <small>State the Particular Rank, Profession, Trade, or other Employment of each person. Children or young persons attending a School, or receiving regular instruction at home, should be returned as Scholars.</small> <small>Before filling this column you are requested to read the instructions on the other side.</small> <small>Whether "Married," "Unmarried," "Widow," or "Not Married."</small>										
1	Sarah	Freeze	Head of family	Roman Catholic	Read & write	35		F	Lucerne from home property & Boarding House keeper	Married	
2	Norah	Freeze	Sister	Roman Catholic	Read & write	24		F	Assistant to head of family	Married	
3	Mary	Freeze	Sister	Roman Catholic	Read & write	19		F	Shortland & typical scholar	Married	
4	Richard	Manion	Boarder	Roman Catholic	Read & write	32		M	Lucerne from home property & Discharge	Married	
5	Robert	Manion	Boarder	Roman Catholic	Read & write	20		M	Studying for P. License	Married	
6	Robert	Cullen	Boarder	Roman Catholic	Read & write	21		M	Studying for P. License	Married	
7	Samuel	Heacham	Boarder	Congregational	Read & write	18		M	Clerk in Public Works office Custom House	Married	
8	James	Mullan	Boarder	Roman Catholic	Read & write	19		M	Abstractor in Public Works office Custom House	Married	
9	Robert	Gracey	Boarder	Roman Catholic	Read & write	19		M	Clerk in Public Works office City Hall	Married	

I hereby certify, as required by the Act 63 Vic, cap. 6, s. 6 (1), that the foregoing Return is correct, according to the best of my knowledge and belief.

Robert Adamson (Signature of Enumerator.) 8573

I believe the foregoing to be a true and correct copy of the original.

Sarah Freeze

THUAS:
Daonáireamh 1901, Baile Átha Cliath, 72/44
Tuairisceán foirme A 14 do líon tí Sarah Freeze Usal, 14 Sráid Líosain Iochtarach, Baile Átha Cliath (teach lóistín).

AR DHEIS:
Suirbhéireacht Ordanáis - OS
88 Corcaigh 1-49
Sliocht ó Leabhair na nAinmneacha do Chontae Chorcaí.
1838-1842

901.

No. on Form B. 14.

the night of SUNDAY, the 31st of MARCH, 1901.

WHERE BORN.	IRISH LANGUAGE.	If Deaf and Dumb, Dumb only; Blind; Imbecile or Idiot; or Lunatic.
<i>Lippesary</i>		
<i>Lippesary</i>		
<i>Lippesary</i>		
<i>Dublin City</i>		
<i>Co. Kilkenny</i>	<i>Irish English</i>	
<i>Co. Cork</i>	<i>Irish English</i>	
<i>Co. Dublin</i>		
<i>Co. Down</i>		
<i>Co. Down</i>		

a true Return.

J. Joyce (Signature of Head of Family).

AGUISÍN I A GHABHANN LEIS AN TUARASCÁIL SEO

COMHALTAÍ NA COMHAIRLE UM AN gCARTLANN NÁISIÚNTA, 2005

An Breitheamh Bryan McMahon Oinigh
Cathaoirleach na Comhairle

An Dr. John Bowman
craoltóir agus staraí

An Dr Maurice J. Bric, MRJA
Cathaoirleach na Comhairle um Thaighde sna Dána agus sna hEolaíochtaí Sóisialta; Léachtóir Sinsearach sa Stair, An Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath

Kathleen Browne, BA, FLAI
iar-Leabharlannaí Chontae Chiarraí

An tOllamh Mary E. Daly, MRJA
Déan Dhámh na nDán, An Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath; comhalta de Choimisiún Lámhscríbhinní na hÉireann

Joan Johnson
Cartlannaí Oinigh do Scoil Newton agus Cumann na gCairde i bPort Láirge; comhalta de Choiste Staire na gCairde in Éirinn

Máire Mac Conghail
Comhalta de Coimisiún Lámhscríbhinní na hÉireann

Christopher O'Connell
Bainisteoir Eircom, staraí áitiúil

An tOllamh Eunan O'Halpin
Ollamh le Stair Chomhaimseartha na hÉireann, Coláiste na Tríonóide Baile Átha Cliath

Carol C. Quinn, RMSA, BA, DAA
An Cathaoirleach, An Cumann Cartlannaithe, Éire; Cartlannaí Leabharlann Boole, Coláiste na hOllscoile Corcaigh

An Dr. Raymond Refaüssé
Leabharlannaí agus Cartlannaí, Ionadaí Leabharlann an Chomhlachta Eaglaise

John Wilson, MA, H.Dip.Ed. *
iar-Thánaiste agus iar-Aire; Coimisinéir d'Íospartaigh

*Meán Fómhair 2005: d'éirigh an comhalta den CCN, John Wilson as.
Deireadh Fómhair 2005: Cheap an tAire Mairéad Dunlevy mar chomhalta den CCN.

RÚNAÍ NA COMHAIRLE

Patrick Corcoran,
An Roinn Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta

Received Name.	Orthography.	Authority.	Situations.
<i>Mullinaboree</i>	<i>Mullinaboree</i>	<i>Mullinaboree</i>	<i>Barony Downpatrick</i>
<i>Sacraon Leif</i>	<i>Mounaboree</i>	<i>Barony Downpatrick</i>	<i>Barony Downpatrick</i>
<i>Mullinaboree</i>	<i>Mullinaboree</i>	<i>Barony Downpatrick</i>	<i>Barony Downpatrick</i>
<i>Mullinaboree</i>	<i>Mullinaboree</i>	<i>Barony Downpatrick</i>	<i>Barony Downpatrick</i>
<i>Mullinaboree</i>	<i>Mullinaboree</i>	<i>Barony Downpatrick</i>	<i>Barony Downpatrick</i>

13

AGUISÍN II A GHABHANN LEIS AN TUARASCÁIL SEO

An tAcht um Chartlann Náisiúnta (1986)

Aighneacht ón gComhairle um an gCartlann Náisiúnta.

Leis an Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986, tugadh reachtaíocht isteach chun an Chartlann Náisiúnta a bhunú. Baineann príomhfhreagracht na gníomhaireachta le gnéithe éagsúla a bhaineann le cairteanna Ranna an Stáit a bhainistiú. Tá an tAcht ann anois le beagnach fiche bliain agus tá earnálacha bhainistiú cartlainne/taifead athraithe sa tréimhse sin. Is é comhairle an CCN go ndéanfaí an tAcht um Chartlann Náisiúnta 1986 a athbhreithniú.

Tá na pointí seo a leanas sainitheanta ag an gComhairle mar ábhair nach mór a thabhairt ar aird. Chomh maith leis sin, tá an Chomhairle ag moladh go ndéanadh an Roinn Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta athbhreithniú lena dhéanamh amach a mhéid is atá an tAcht reatha á chomhlíonadh. Is díol imní áirithe é don Chomhairle go bhféadfadh an baol a bheith ann le dlárú go gcaillfí taifid agus gur chóir go mbeadh fios iomlán ag na Ranna go léir maidir lena bhfreagrachtaí faoi Acht na bliana 1986.

1. Tionchar reachtaíocht Cosanta Sonraí agus Saorála Faisnéise

- 1.1 Is gá Acht na bliana 1986 a athbhreithniú, i bhfianaise na reachtaíochta a tháinig ina dhiaidh sin maidir le Saoráil Faisnéise agus Cosaint Sonraí. Go háirithe, tá neamhréireacht ann mar nach bhfuil fáil ar thaifid idir na blianta 1975 agus 1998 faoi cheachtar den dá phíosa reachtaíochta. Ina theannta sin, ag féachaint don riail 30 bliain, tá gá le haon fhorlú nó haon neamhréireacht a scrúdú tuilleadh.
- 1.2 Ba chóir scrúdú nó athbhreithniú a dhéanamh le féachaint cad iad na forais faoi Shaoráil Faisnéise ar a gcoinnítear doiciméid siar, cad iad na critéir a úsáidtear agus cad iad na cúiseanna a thugtar nuair a dhéantar cinneadh faoin Acht um Shaoráil Faisnéise doiciméid a choinneáil siar. Teastaíonn nós imeachta athbhreithnithe neamhspleách lena chinntiú nach mbeidh cinntí treallach agus lena chinntiú go mbeidh nósanna imeachta aonfhoirmeach. Ba chóir go ndéanfaí na critéir a úsáidtear chun taifid a choinneáil siar faoin Acht um Chartlann Náisiúnta a scrúdú freisin san athbhreithniú agus ba chóir comparáid a dhéanamh idir na critéir sin agus na critéir a úsáidtear faoin Acht um Shaoráil Faisnéise.

2. Taifid a choinneáil siar ó iniúchadh an phobail

- 2.1 Níl aon ról ag Stiúrthóir na Cartlainne Náisiúnta faoi láthair, maidir leis na taifid a choinnítear siar ó iniúchadh an phobail faoi Ailt 8.2 agus 8.4 den Acht um Chartlann Náisiúnta, a chinneadh. Is é an tOifigeach Tola i Roinn an Taoisigh a chinneann taifid a choinneáil siar faoi Alt 8(4). Ba chóir go mbeadh baint ag Stiúrthóir na Cartlainne Náisiúnta leis na cinntí sin.
- 2.2 Ba chóir go leagfaí amach critéir níos sainiúla maidir leis na taifid a chlúdaíonn siad a choinneáil siar i ndeimhnithe a eisítear faoi Alt 8.4. Ba chóir go mbeadh fáil ag an bpobal ar na critéir sin. Ba chóir, freisin, go mbeadh teorainn le chomh minic is a fhéadfar Deimhnithe den sórt sin a ath-eisiúint. Ba chóir go gcuirfí athbhreithniú éigeantach tar éis teorainn ama shainiúil san áireamh in aon reachtaíocht.

3. Taifid nach bhfuil clúdaithe faoi láthair leis an Acht um Chartlann Náisiúnta.

- 3.1 Taifid chomhlachtaí seachas Ranna Stáit: Tá baol ann go gcaillfear taifid agus feidhmeanna á n-aistriú ó na Boird Sláinte go dtí Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. Ba chóir go dtiocfadh taifid na gcomhlachtaí reachtúla go léir agus taifid chomhlachtaí atá á bpríobháidí agus taifid chomhlachtaí eile a d'fhéadfadh an tAire a sceidealú ó am go ham faoi scóip an Acha um Chartlann Náisiúnta. Bheadh acmhainní agus foireann bhreise ag teastáil ón gCartlann Náisiúnta dó sin. D'fhéadfadh an reachtaíocht atá ann é sin a chlúdach agus b'fhéidir go mbeadh an tAire ábalta rialacháin a eisiúint. Ba chóir go mbeadh foráil san áireamh in aon athchóiriú ar an Acht um Chartlann Náisiúnta a ligfeadh don Aire comhlachtaí a thabhairt faoina scóip trí rialachán/ordú reachtúil.
- 3.2 Ba chóir go mbeadh foráil san áireamh in aon reachtaíocht a mbeadh tionchar aici ar phríobháidí chomhlachtaí seirbhíse poiblí a chosnódh taifid eagraíochtaí den sórt sin.

4. Coiste Úsáideoirí

- 4.1 Ba chóir go ndéanfaí foráil san Acht um Chartlann Náisiúnta le go bhféadfadh an Stiúrthóir Coiste Úsáideoirí a bhunú ar a mbeadh beirt chomhaltaí den CCN, ar a mhéid. Chuirfeadh an coiste sin tuarascáil bhliantúil faoi bhráid an CCN.

5. Taifid leictreonacha

- 5.1 Ba chóir tagairt ar leith a bheith san Acht do thaifid leictreonacha mar thaifid a dteastaíonn luathidirghabháil uathu. Ba chóir taifid leictreonacha a bhreithmheas do chaomhnú deiridh nó do dhiúscairt deiridh ag tráth nach lú ná cúig bliana tar éis iad a chruthú.
- 5.2 Ba chóir go dtabharfaí aghaidh ar an gceist a bhaineann le coimeád dáillte agus cé (an Chartlann Náisiúnta nó an comhlacht sceidealta ábhartha) ar chóir íoc as an gcostas a bhaineann le hinrochtaineacht a chothabháil agus rochtain fhisiciúil ar na taifid a chur ar fáil, i reachtaíocht nua. Le cinneadh maidir le coimeád dáillte, bheadh tionchair phraiticiúla ann maidir le rochtain a chur ar fáil ós rud é go bhfuil an clár i ndáil le ranna rialtais a dhílárú ar siúl faoi láthair sa tír.

6. Iniúchadh

- 6.1 Tá gá le feidhm iniúchta don Chartlann Náisiúnta. Dhéanadh an CCN tuarascálacha Stiúrthóirí a athbhreithniú.

7. Oifigigh Taifead Roinne agus Taifid Roinne

- 7.1 Is gá líon na bpost do Chartlannaithe gairmiúla sa Chartlann Náisiúnta a ardú de réir líon na Ranna Rialtais a ndéantar freastal orthu. Bheadh na cartlannaithe sin mar chuid de ghrúpa as a dtabharfaí foireann ar iasacht do Ranna Rialtais chun gníomhú mar Oifigigh Taifead Roinne ar feadh tamaill. Cé go dtabharfaí ar iasacht iad do Roinn, bheadh gach Cartlannaí mar chuid d'eagraíocht na Cartlainne Náisiúnta agus ní chaithfidís níos mó ná dhá bhliain in aon Roinn sula rachaidís ar ais chuig an gCartlann Náisiúnta. Mhalartódh na hoifigí sin a socrúchán i ranna rialtais le tréimhsí ar seirbhís sa Chartlann Náisiúnta. Chaithfidís, dá bhrí sin, ionannú leis an gCartlann Náisiúnta, agus éiteas agus ábhair imní na Cartlainne a léiriú. I gcomhthéacs an dlárú agus go leor státseirbhíseach ag gluaiseacht idir ranna,

beidh sé rithábachtach taifid a bhainistiú agus an chuimhne chorparáideach a chothabháil go héifeachtach. Is cosúil gurb é seo an t-am an togra sin a bhrú chun cinn.

- 7.2 Leagtar amach pionóis as 'cairteanna' a ghoid nó a scrios san Acht mar atá sé i láthair na huair. Mar sin féin, ní bhaineann pionóis den sórt sin le scrios neamhúdaraíthe a dhéanamh ar 'thaifid Roinne', mar a shainmhínítear san Acht. Ba chóir go dtabharfaí cosaint do thaifid Roinne mar an chosaint a thugtar do 'chairteanna'. Is éard a cheart a bheith ann ná nach bhféadfadh Ranna taifid a scriosadh gan phionós. Féach na sainmhínte a ghabhann leis seo.
  - 7.3 Ba chóir go n-éileofaí ar Scoileanna Náisiúnta taifid a choinneáil mar chomhlíonadh ar riachtanais na Roinne Oideachais agus a comhlachtaí comharbais.
  - 7.4 Is gá go ndéanfaí stádas Thaifid Chróiníre a chinneadh. Níl sé soiléir faoi láthair más 'taifid Roinne' iad sin mar a shainmhínítear san Acht. Ma mheastar iad a bheith ina 'dtaifid Roinne', ba chóir cairteanna áitiúla a chomhlíonann na caighdeáin chúil chun cartlanna a stóráil a dhearbhu mar 'áiteanna taisce' faoin Acht um Chartlann Náisiúnta chun taifid den sórt sin a fháil. Mura meastar gur 'taifid Roinne' iad na taifid sin, féadfar iad a chaomhnú go háitiúil gan tagairt don Chartlann Náisiúnta.
- 8. Cumhachtaí Stiúrthóir na Cartlainne Náisiúnta**
- 8.1 Tá easpa cumhachta ag an Stiúrthóir maidir le taifid, seachas an áit a gcoinnítear iad, a iniúchadh. D'fhéadfadh an tAire rialachán a dhéanamh ina leith sin.
  - 8.2 In Alt 4(1) (d) den Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986, luaitear go bhfuil iniúchadh agus scrúdú a dhéanamh ar shocruithe i ndáil le caomhnú taifead Roinne agus taifid Roinne a scrúdú le toiliú an chomhalta iomchuí den Rialtas nó ar iarraidh uaidh san áireamh i bhfeidhmeanna Stiúrthóir na Cartlainne Náisiúnta. Ós rud é nach bhféadfar taifid Roinne a scrúdú ach amháin 'le toiliú an chomhalta iomchuí den Rialtas nó ar iarraidh uaidh' (i.e. an tAire atá freagrach as an roinn nó as an ngníomhaireacht áirithe sin), ciallaíonn sé sin go bhfuil cumhachtaí an Stiúrthóra maidir le taifid i ranna agus i ngníomhaireachtaí rialtais a iniúchadh laghdaithe go mór. Ba chóir go mbeadh cumhachtaí mar na cumhachtaí atá ag an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste i ndáil le cuntais ag an Stiúrthóir i ndáil le taifid Roinne. Ní fhéadfaí dul i mbun taifid i ranna nó i ngníomhaireachtaí rialtais a iniúchadh nó cigireacht a dhéanamh orthu go rathúil ach amháin dá dtabharfaí acmhainní foirne chomh maith leis an gcumhacht dul i mbun na feidhme sin don Chartlann Náisiúnta.

AGUISÍN A [a ghabhann leis an aighneacht] Sainmhíniú ar 'thaifid'

An Astráil - Archives Act 1983

ciallaíonn 'taifead' doiciméad (lena n-áirítear aon ábhar clóite nó i scríbhinn) nó rud (lena n-áirítear taifead fuaim, gaireas stórála códaithe, téip nó diosca maignéadach, micreaoirm, grianghraf, mapa, plean nó samhail nó péintéireacht nó saothar pictiúrtha nó grafach eile) atá á choinneáil nó a coinníodh mar gheall ar aon eolas nó aon ábhar atá ann nó a fhéadfar a fháil as nó mar gheall ar an bhaint atá aige le haon imeacht, duine, chúinse nó rud.

Ceanada - Library and Archives Canada Act, 2004

ciallaíonn 'taifead' aon ábhar doiciméadach seachas foilseachán, cibé meán nó foirm a bhíonn i gceist.

InterPARES (tionscadal taighde idirnáisiúnta maidir le fíorthaifid a chaomhnú i gcórais leictreonacha)

Taifead: Doiciméad a rinneadh nó a fuarthas agus a cuireadh i leataobh i rith ghníomhaíocht phraiticiúil.

De réir dealraimh, ní shainmhínítear 'taifid' i bhformhór dlínsí ach i ndáil leis an aonán nó leis an eagraíocht a chruthaíonn iad (i.e. Taifid Ríochhairle, Taifid Uachtaráin, Taifead Cónaidhme agus mar sin de). Seachas sin, is cosúil go bhfuil an téarma 'taifead' follasach.

D'fhéadfadh an AE an réimse go léir maidir le taifid agus cairteanna a choinneáil, Saoráil Faisnéise a fheidhmiú agus an rial 30 bliain a scrúdú.

AGUISÍN B [a ghabhann leis an aighneacht]

An reachtaíocht atá i gceist:

An tAcht um Chartlann Náisiúnta, 1986

An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 1997 agus an tAcht um Shaoráil Faisnéise (Leasú) 2003

An tAcht um Chosaint Sonraí, 1988 agus an tAcht um Chosaint Sonraí (Leasú) 2003

AGUISÍN C [a ghabhann leis an aighneacht]

Taifid Choimisiún Talún na hÉireann

Fuair an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta aighneachtaí ón Ollamh Vincent Comerford de chuid OÉ, Maigh Nuad maidir leis an easpa rochtana poiblí ar thaifid Choimisiún Talún na hÉireann (LC). Bhí an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta ar an eolas maidir leis an bhfadhb sin freisin, ó thaithí chomhaltaí na Comhairle agus ó theagmhálacha le lucht taighde eile. Chas comhaltaí de chuid na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta le hoifigigh de chuid an LC agus cé go raibh sé fiúntach tuairimí a chéile a léiriú ní dheanadh aon dul chun cinn maidir le rochtain a fheabhsú. Féachtar fós ar na taifid mar dhoiciméid oibre nach bhfuil aon cheart rochtana ginearálta orthu.

D'iarr an Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta ar an Aire O'Donoghue é sin a thabhairt ar aird an Aire Talmhaíochta agus Bia agus rinne sé é sin.

AGUISÍN III A GHABHANN LEIS AN TUARASCÁIL SEO

An Fo-Choiste Cartlainne Rialtais Áitiúil

Aighneacht maidir le hathruithe a theastaíonn sa reachtaíocht reatha maidir le Cartlanna Rialtais Áitiúil.

An phríomhreachtaíocht atá i gceist

An tAcht Rialtais Áitiúil 1994, Alt 65
An tAcht Rialtais Áitiúil, 2001
An tAcht Cuanta, 1996

1. Reachtaíocht

Sainmhíniú

- Tá an sainmhíniú faoi láthair bunaithe ar fhoráid na ndoiciméad a bhfuil an t-eolas iontu, agus cruthaítear bealaí éalaithe mar thoradh air sin. Is gá an téarma 'taifead' a shainmhíniú, cibé cén formáid a bheidh aige. Is de bhua an eolais a bhíonn sa taifead a mheastar gur fiú é a chaomhnú ina fhoráid bhunaidh.
- Is gá cairteanna a ath-shainmhíniú mar thaifead nach mór é a bhuanchaomhnú.

Forálacha eile

- Déantar idirdhealú sa reachtaíocht reatha idir cairteanna agus taifid agus bíonn fadhbanna ag cartlannaithe ar an talamh mar gheall air sin.
- Níl Bainistiú Taifead san áireamh faoi láthair mar dhlúthfheidhm cartlainne agus teastaíonn é sin a chur ina cheart.
- Níl Seirbhís Cartlainne bunaithe ag roinnt údarás áitiúil, in ainneoin na reachtaíochta atá ann. Caithfear an oibleagáid a threisiú mar go ndéanann roinnt údarás áitiúil neamhaird dá bhfreagrachtaí.
- Níl aon phionós i gceist d'údarás áitiúla nach bhfuil Seirbhís Cartlainne/Bhainistiú Taifead acu agus ba chóir é sin a bhreithniú.
- Ba chóir, le reachtaíocht, go bhféadfaí bearta breise lena mbaineann ceangal dlí, mar Rialacháin nó Ionstraimí Reachtúla a eisiúint i ndáil le roinnt ábhar éagsúil, lena n-áirítear Bainistiú Taifead.
- Ba chóir go bhforálfaí, i Rialacháin, do Threoirlínte a eisiúint.
- Féadfar leanúint leis an neamhspleáchas dlí agus leis na dífríochtaí idir údarás áitiúla a aithint, ach teastaíonn polasaí náisiúnta (trí Rialacháin agus trí Threoirlínte) a chlúdóidh ábhair mar chaomhnú, rochtain, bainistiú taifead agus diúscairt taifead agus cairteanna údarás áitiúil. Leis sin, bhunófaí caighdeáin náisiúnta aonfhoirmeacha maidir le bailiú agus maidir le seirbhís don phobal. Is cosaint thábhachtach é sin do chearta saoránach agus úsáideoirí na seirbhísí údarás áitiúil.
- Is gá taifid na gComhlachtaí Sláinte agus na nOspidéal a chosaint trí reachtaíocht (in Acht a bhaineann le sláinte). Tá freagracht mhór ó thaobh an dlí de ag brath ar chúram na dtaifead sin, m.sh. iarratais Shaoráil Faisnéise, a mbaineann impleachtaí acmhainní leo go léir.
- Teastaíonn an cheist maidir le taifid agus cairteanna de chuid comhlachtaí uirbeacha atá neamhspleách go dlíthiúil iad a phlé tuilleadh agus caithfear bealach a aimsiú chun na comhlachtaí sin a spreagadh lena gcuid cairteanna a thaisce le Seirbhís Cartlainne ar leibhéal contae.

2. Ábhair nach bhfuil le cur san áireamh i reachtaíocht ach a dteastaíonn aird a thabhairt orthu go géar

2.1 Ábhair a dteastaíonn forálacha ceangailteacha uathu

- Ní mór nósanna imeachta deimhniúcháin a leagan síos i Rialacháin.
- Níor chóir ach oifigigh ardchéime de chuid údarás áitiúil a ainmniú mar Oifigigh Dheimhniúcháin (ní mór dóibh a bheith ina bPríomhoifigigh nó níos airde faoin Acht um Chartlann Náisiúnta). Ba chóir deimhniú a eagrú ar shlí lena chinnteofar go mbeidh baint ag beirt (an Cartlannaí agus an tOifigeach Dheimhniúcháin), ar a laghad, le cinntí i ndáil le scríosadh agus nach bhféadfaidh duine amháin cinntí neamhinchúlghairthe den sórt sin a dhéanamh. Féadfar soláthar a dhéanamh go háitiúil do chomhchomhairle (le cinn ranna mar shampla) de réir mar is gá, ach ní mór go mbeadh an fhreagracht dheiridh ag leibhéal ard.
- Is gá go gclúdófaí scríosadh a údarú, maidir le cairteanna atá os cionn 30 bliain d'aois (trí dheimhniú agus sin amháin), le Rialacháin cheangailteacha.
- Tá gá le ceanglas a bheith ann i ndáil le lorg iniúchta ceart maidir le taifid údarás áitiúil faoi bhun 30 bliain d'aois a scríosadh. Chuirfí é sin ar fáil le córas Bhainistiú Taifead.
- Is gá seasamh agus ról an Chartlannaí laistigh den údarás áitiúil a aithint agus a chaighdeánú. Tá ról tábhachtach ag an gCartlannaí maidir le feidhmeanna Bhainistiú Taifead an údarás áitiúil agus ba chóir dó nó di tuairisciú don Oifigeach Dheimhniúcháin. Féadfar leanúint le socruithe aitiúla breise a dhéanamh lena mbaineann idirchaidreamh dlúth le hoifigigh eile.

2.2 Ábhair eagraíochtúla ag an leibhéal náisiúnta

Réigiúnú

- Ní mór an t-aitheantas go dteastaíonn seirbhís cartlainne údarás áitiúil i ngach údarás ag leibhéal cathrach agus contae a chur in ionad na samhla réigiúnaí.

Seirbhísí Cartlainne a Mhaoiniú

- Caithfear maoiniú lárnach a chur ar fáil le Seirbhísí Cartlainne údarás áitiúil a bhunú. Ba chóir seirbhísí a mhaoinítear ar an tslí sin a athbhreithniú tar éis tréimhse ama socraithe.
- Tá fadhb ollmhór anois ag Seirbhísí Cartlainne atá ann cheana maidir le cóiríocht a chomhlíonann caighdeáin. Teastaíonn maoiniú ceart ón Rialtas láir chun a chur ar chumas údarás áitiúil cóiríocht den sórt sin a chur ar fáil go haonfhoirmeach ar fud na tíre. Leis sin, bheadh deis níos mó ann go gcomhlíonfadh foirgnimh na caighdeáin a éilítear mar Áiteanna Taisce faoin Acht um Chartlann Náisiúnta 1986. Le haitheantas mar Áit Taisce, d'fhéadfaí cairteanna áitiúla (taifid cúirte agus scoile), a chaithfear a sheoladh chuig an gCartlann Náisiúnta i mBaile Átha Cliath, a choinneáil go háitiúil agus dá bhrí sin chuirfí go mór le bailiúcháin áitiúla.
- I gcásanna a gcoinnítear taifid do chríocha iniúchta na Roinne Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, ba chóir go n-íocfadh an Roinn cuid de na costais a thabhaítear, b'fhéidir trí scéim tionscadail deontas.

- Tá gá le buiséid chuí agus leordhóthanacha dírithe ar na Seirbhísí Cartlainne laistigh den údarás áitiúil. Níor chóir buiséad den sórt sin a leithroinnt trí bhuiséad na seirbhíse leabharlainne a laghdú.
- Caithfear a aithint nach maoiniú caipitil é maoiniú na Comhairle Oidhreachta agus níor chóir féachaint air mar mhaoiniú de chuid na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil.

Faoiseamh Cánach as Míreanna Oidhreachta a Dheonú

- Ba chóir Údarás Áitiúla a ainmiú mar áit chuí taisce nuair a bhíonn stór buan acu.

2.3 Ról na Roinne Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil

- Is gá struchtúir a bhunú laistigh den Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil trína mbeifear in ann aird mhaith a thabhairt ar gach ábhar a bhaineann le Seirbhísí Cartlainne Údarás Áitiúil.
- Is gá go ndéanfadh an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil athbhreithniú agus monatóireacht ar chur i bhfeidhm na reachtaíochta.
- Ba chóir go mbaileodh an Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil sonraí maidir le Seirbhísí Cartlainne Údarás Áitiúil, i.e. an t-airgead a chaitear, líon na gcartlannaithe atá ceaptha, cad iad na seirbhísí a chuirtear ar fáil agus mar sin de.
- Ba chóir bunú chóras creidiúnaithe do Sheirbhísí Cartlainne Údarás Áitiúil a imscrúdú. Ba chóir go dtabharfaí aitheantas d'Údarás Áitiúil a chomhlíonann caighdeán comhaontaithe maidir le cúram taifead, mar shampla marc Cáilíochta.

Bealtaine 2005

Comhaltaí an Fho-Choiste

An Cathaoirleach: Kathleen Browne, Leabharlannaí Chontae Chiarraí, comhalta den Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta.

Carol Quinn, Cartlannaí, Leabharlann Boole, UCC; Cathaoirleach an Chumainn Cartlannaithe, Éire, comhalta den Chomhairle um an gCartlann Náisiúnta.

Frances McGee, Cartlannaí Sinsearach, An Chartlann Náisiúnta

Joanne Rothwell, Leabharlannaí Chontae Phort Láirge, Cathaoirleach Ghrúpa Cartlannaithe Údarás Áitiúil

AR CLÉ:

Cuairt na Comhairle um an gCartlann Náisiúnta (CCN) go Corcaigh, 24 Deireadh Fómhair 2005.

Frances McGee (An Chartlann Náisiúnta), Joe Kennelly (Comhairle Cathrach Chorcaí), Joan Johnson (CCN), Carol Quinn (CCN), Raymond Refaussé (CCN), Bryan McMahon (Cathaoirleach, CCN), Pat Corcoran (Rúnaí, CCN), Deirdre Clune (Ard-Mhéara Chorcaí), Máire Mac Conghail (CCN), Kathleen Browne (CCN), David Craig (Stiúrthóir na Cartlainne Náisiúnta) agus Brian McGee (Cartlannaí Cathrach agus Contae Chorcaí).

INNÉACS

A

Acht Cuanta, 1996, 16
Acht um Chartlann Náisiúnta, 1986, 4, 7, 14
Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997, 7
Achtanna Rialtais Áitiúil, 1994 agus 2001, 7, 8, 16
Achtanna um Chosaint Sonraí, 1988 agus 2003,
7, 8, 10, 14
Achtanna um Shaoráil Faisnéise, 1997 agus 2003,
7, 8, 10, 14
Airgeadas, Aire, 8
Áiteanna Taisce, 16
Albain, Comhairle Thaidid, 7, 10
reachtaíocht, 10
Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, 15
Astráil, Archives Act, 1983, 15
Aturnaetha, taifid a choinnítear in oifigí, 8

B

Baile Átha Cliath, Cearnóg Parnell, 7
Coláiste na hOllscoile, 7
Sráid an Easpaig, 7
Bainistíocht taifead, 8, 10, 14, 16
Binsí Fiosrúcháin, taifid, 10
Bowman, An Dr John, 13
Bric, An Dr Maurice, 13
Browne, Kathleen, 13

C

Cartlann Náisiúnta, 14
Coiste Úsáideoirí, 14
foireann, 14
foirgneamh nua, 7
laethanta oscailte, 10
próifíl phoiblí, 10
Seirbhís Ghinealais, 10
stádas dlíthiúil, 7
Stiúrthóir, 14, 15
Ceanada, Library and Archives, 10
Library and Archives Canada Act, 2004, 15
Coimisiún Talún na hÉireann, taifid, 8, 15
Cópcheart, 7
Coláiste Mhuire, Baile Átha Cliath, sean-áitreabh,
7
Comerford, An tOllamh Vincent, 15
Comhairle um an gCartlann Náisiúnta
aighneachtaí i dtaobh reachtaíocht, 14, 16
ceapachán, 4, 10
comhaltas agus rúnaí, 13
cruinnithe, 7, 8, 10
stádas dlíthiúil, 10
Comhlachtaí poiblí, taifid, 14
Comhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí, 7
Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil,
Roinn, 17
Comhshaoil, Oidhreacht agus Rialtais Áitiúil, 8
Corcaigh, Cartlann Cathrach agus Contae, 10
Comhairle Cathrach agus Ard-Mhéara, 10
Corcoran, Patrick, 13
Cróinéirí, taifid, 15
Cúirteanna, taifid, 17
Cumann Cartlannaíochta Éireann, 7

D

Daly, An tOllamh Mary, 13
Daonáirimh, 1901 agus 1911, 10
Dilárú, 14
Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchuirthe
Dlí, Aire, 8
Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchuirthe
Dlí, Roinn, abhair chartlainne, 8
grúpa comhairleach um abhair chartlainne, 8
Dlí-Chumann, 8
Dunlevy, Mairead, 13

E

Ealaíona, Spóirt agus Turasóireachta, Aire, 4, 8, 15
Ealaíona, Spóirt agus Turasóireachta, Roinn, 10,
14
Ard-Rúnaí, 7, 8

F

Faoiseamh cánach as míreanna oidhreacht a
dheonú, 17
Foirgnimh chartlainne, nua, 7, 10

I

InterPARES, 15
Irish Archives, 7

J

Johnson, Joan, 13

L

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, 10

M

Mac Conghail, Máire, 13
McGee, Frances, 17
McMahon, Breitheamh Bryan, 13
McQueen, An tOllamh Hector, 10
Mí Feasachta Cartlainne, 10
Cartlann Mhíleata, 7

O

O'Connell, Christopher, 13
Ó Donnchú, Aire, Seán, 15
O'Halpin, An tOllamh Eunan, 13
Oideachais agus Eolaíochta, Roinn, 15
Oifig na nOibreacha Poiblí, 7
Oifig na dTaifead Poiblí i dTuisceart Éireann, 10
Oifigeach Toilithe, 14
Oifigigh Dheimhniúcháin, 16
Oifigigh Taifead Roinne, 14
Oireachtas, Tithe, 4
Orduithe Cóir-Chíos, 8

Q

Quinn, Carol, 13, 17

R

Ranna Rialtais, taifid, 4, 8, 14, 15
Reachtaíocht Chartlainne, 7, 10, 14, 16
Refaussé, An Dr Raymond, 13
Rothwell, Joanne, 17

S

Scoileanna, taifid, 15, 17
Seirbhís Sláinte, taifid, 14, 16

T

Taifid leictreonacha, 14, 15
Taifid Roinne, 4, 8, 14, 15
Taoisigh, Roinn, 14
Talmhaíochta agus Bia, Aire, 8, 15
Talmhaíochta agus Bia, Roinn, 8

U

Údarás Áitiúla, Seirbhísí Cartlainne, 8
taifid agus abhair chartlainne, 7, 8, 16

W

Wilson, John, 13